A close-up photograph of a hand holding a dried rose stem. The rose is dark and appears to be a dried or pressed flower. The hand is positioned on the right side of the frame, with fingers gripping the stem. The background is a soft, light-colored gradient.

Parlar de la mort, per viure i morir millor

Montse Esquerda
Institut Borja de Bioètica, URL

mesquerda@ibb.url.edu

— Qui no fa cas a una campana quan per algun fet toca?

Qui pot no fer cas quan aquesta campana la música el trasllada fora d'aquest món?

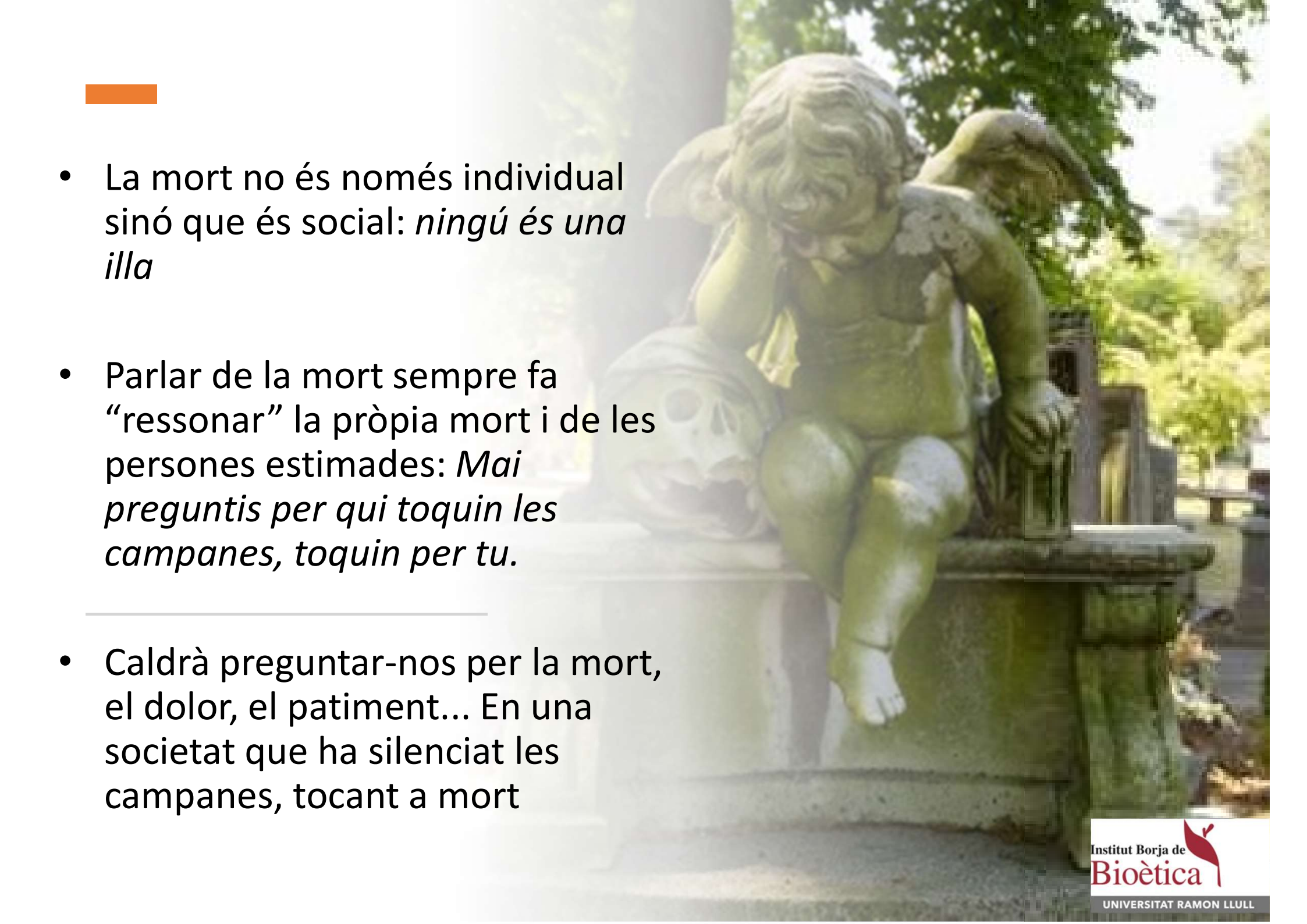
Ningú és una illa, complet en ell mateix.

La mort de qualsevol persona m'afebleix perquè estic lligat a la humanitat.

Per això **no preguntis mai per qui toquen les campanes, toquen per tu.**

John Donne,
Devotions Upon Emergent Occasions, 1624

-
- La mort no és només individual sinó que és social: *ningú és una illa*
 - Parlar de la mort sempre fa “ressonar” la pròpia mort i de les persones estimades: *Mai preguntis per qui toquin les campanes, toquin per tu.*

 - Caldrà preguntar-nos per la mort, el dolor, el patiment... En una societat que ha silenciats les campanes, tocant a mort

Report of the *Lancet* Commission on the Value of Death: bringing death back into life

*Libby Sallnow, Richard Smith, Sam H Ahmedzai, Afsan Bhadelia, Charlotte Chamberlain, Yali Cong, Brett Doble, Luckson Dullie, Robin Durie, Eric A Finkelstein, Sam Guglani, Melanie Hodson, Bettina S Husebø, Allan Kellehear, Celia Kitzinger, Felicia Marie Knaul, Scott A Murray, Julia Neuberger, Seamus O'Mahony, M R Rajagopal, Sarah Russell, Eriko Sase, Katherine E Sleeman, Sheldon Solomon, Ros Taylor, Mpho Tutu van Furth, Katrina Wyatt, on behalf of the Lancet Commission on the Value of Death**

- <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2821%2902314-X>

La història del morir en el segle XXI és la història d'una paradoxa.

La història del morir en el segle XXI és la història d'una paradoxa.

Cal tendir cap a una **utopia realista**, una nova visió de com podria ser la mort i morir.

- El paper dels determinants socials de la mort, el morir i el dol;
- Morir és un procés relacional i espiritual més que un simple esdeveniment fisiològic;
- les xarxes d'atenció han de liderar el suport a les persones que moren, tenen cura i estan de dol;
- les converses i històries sobre la mort quotidiana, el morir i el dol han d'esdevenir freqüents;
- es reconeix que quan la mort és inevitable, la manera com morim és important

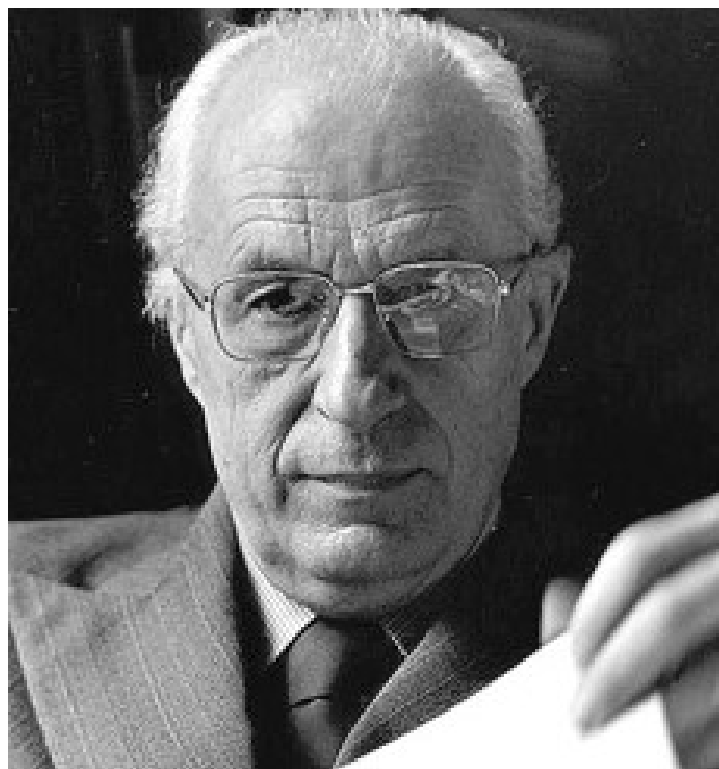

La mort i el dol, a l'ombra de l'espai que una societat li dona

Tal com una
persona és part
d'una cultura i d'una
societat,
aquests elements
formen part de la
persona.

E. Cassel

Hem desculturitzat
la mort

La mort domèstica

La mort natural

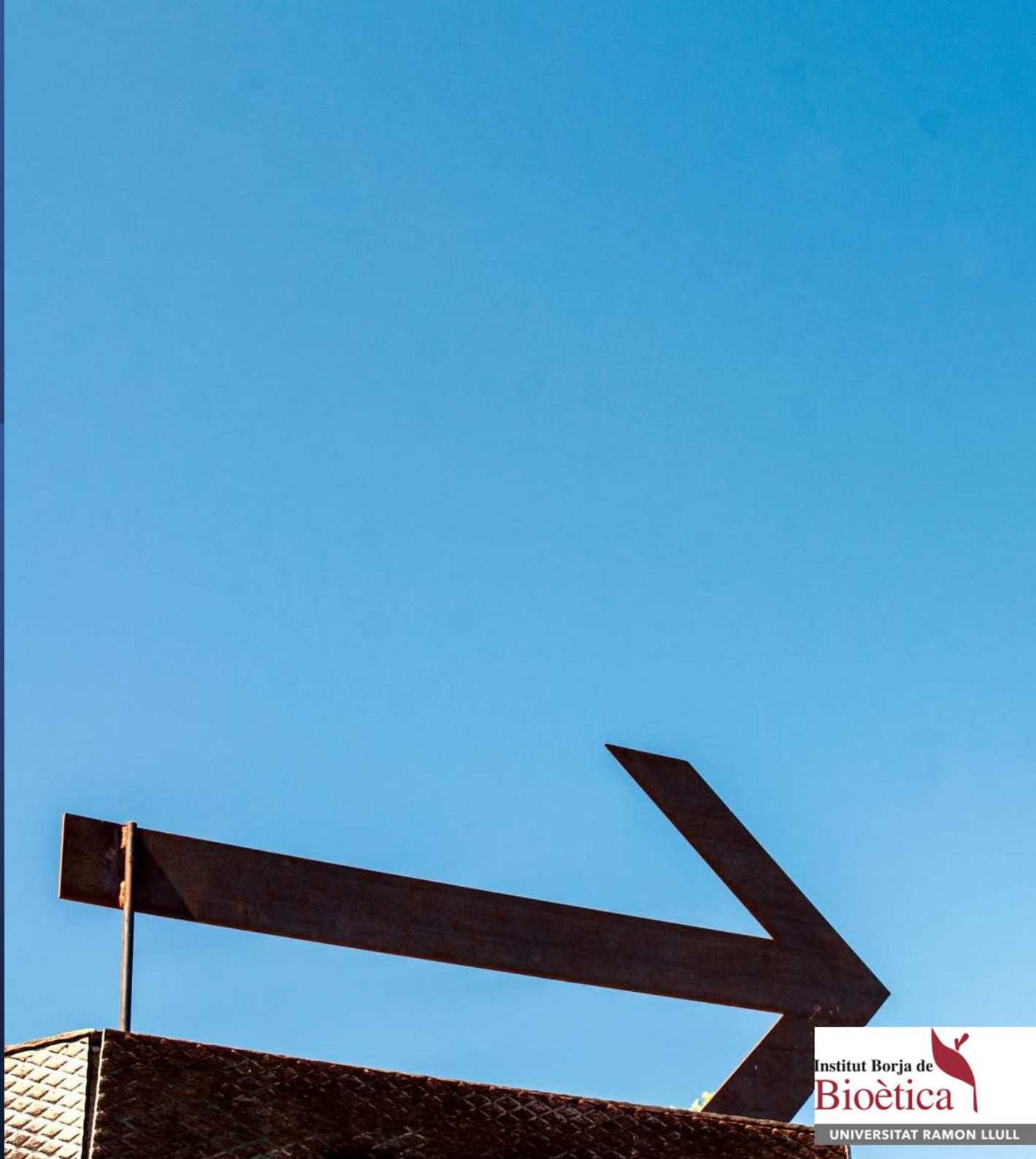
propera,

familiar,

pública i

acceptada.

La inflexió

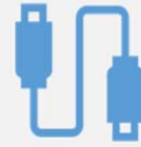

— The death of dying

la mort en la nostra
societat sembla tan sols
un rumor...

Seamus O'Mahony,
The way we die now

The death of dying

**L'augment de
l'esperança de vida**

**La desculturització de
la mort**

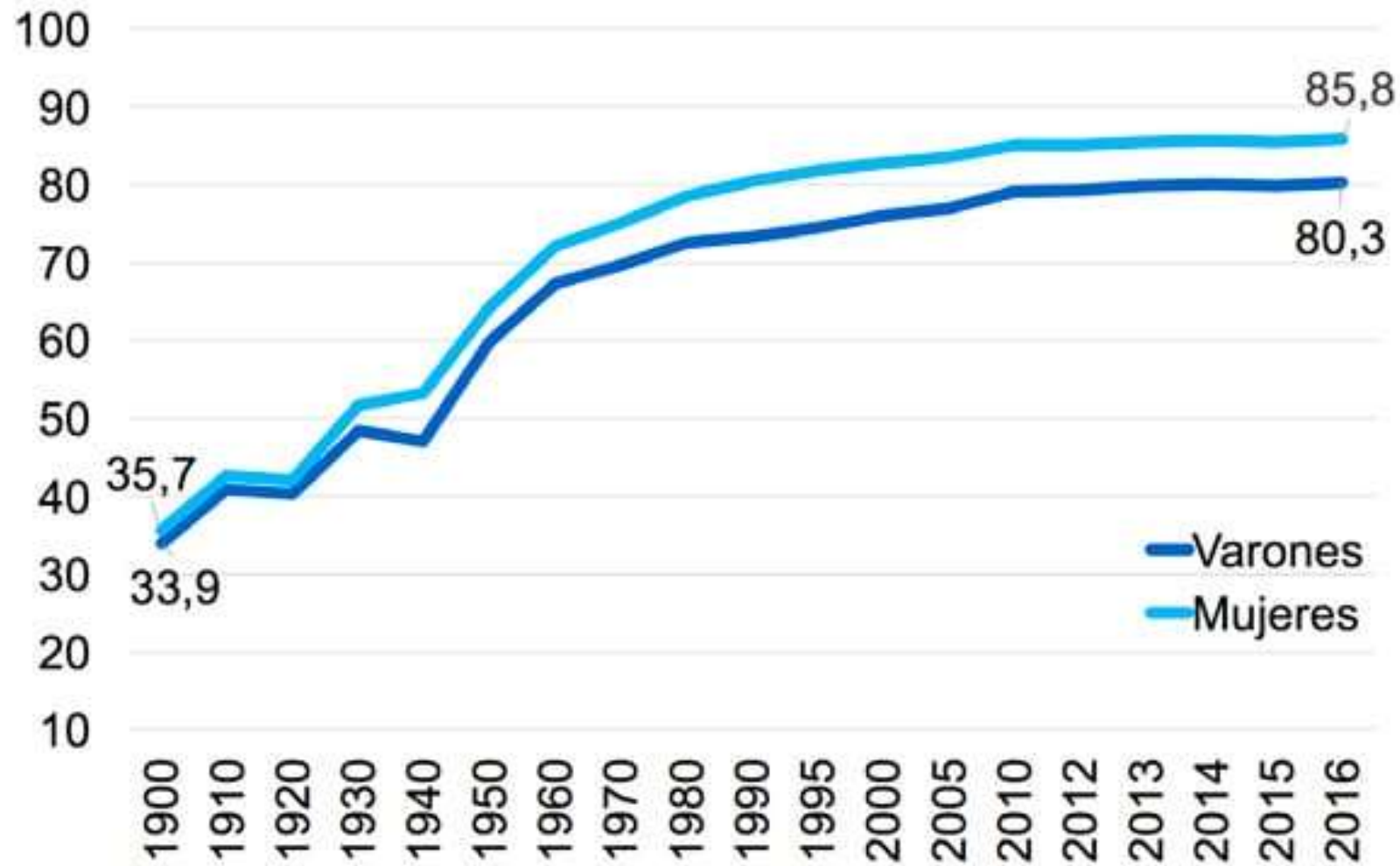

**El gran desenv.
Tecnocientífic: La
medicalització de la mort**

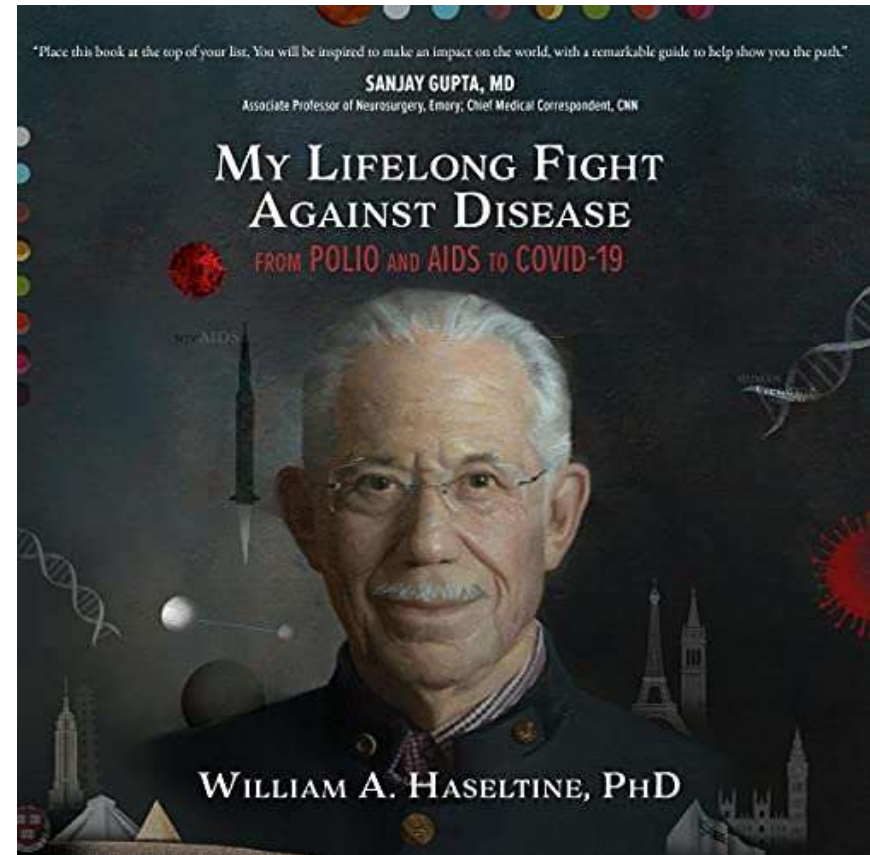
**Ambivalència mèdica y social:
beneficios marginales y
los casos excepcionales.**

El darrer limit ?

“Death is nothing but a series of preventable diseases”

William Haseltine

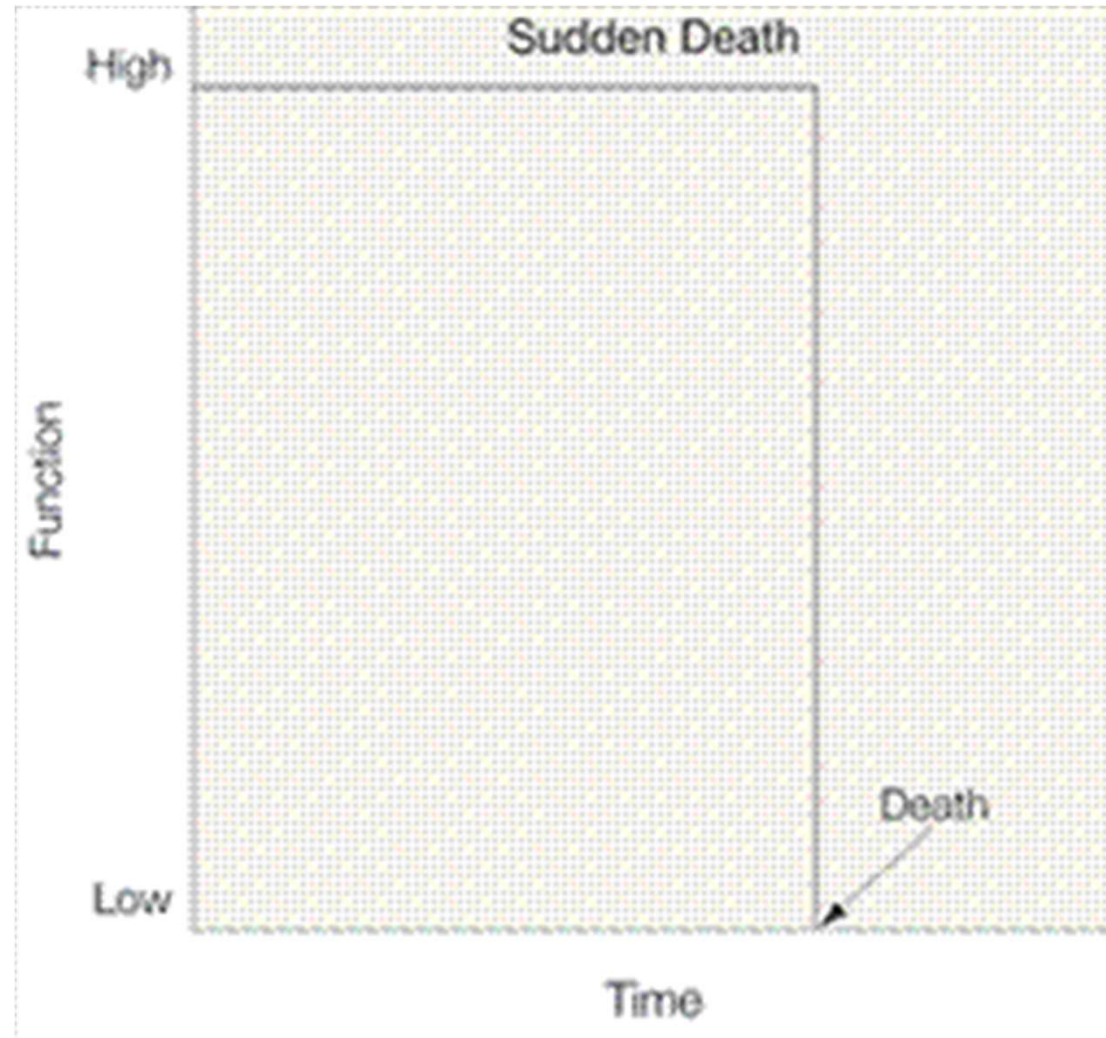
Fisher, L. 1999. The place to cash in on the genetic code. NY Times, Aug. 29
<https://www.nytimes.com/1999/08/29/business/the-race-to-cash-in-on-the-genetic-code.html>

La mort s'ha convertit en un problema mèdic

Hem passat d'una vida curta i mort ràpida

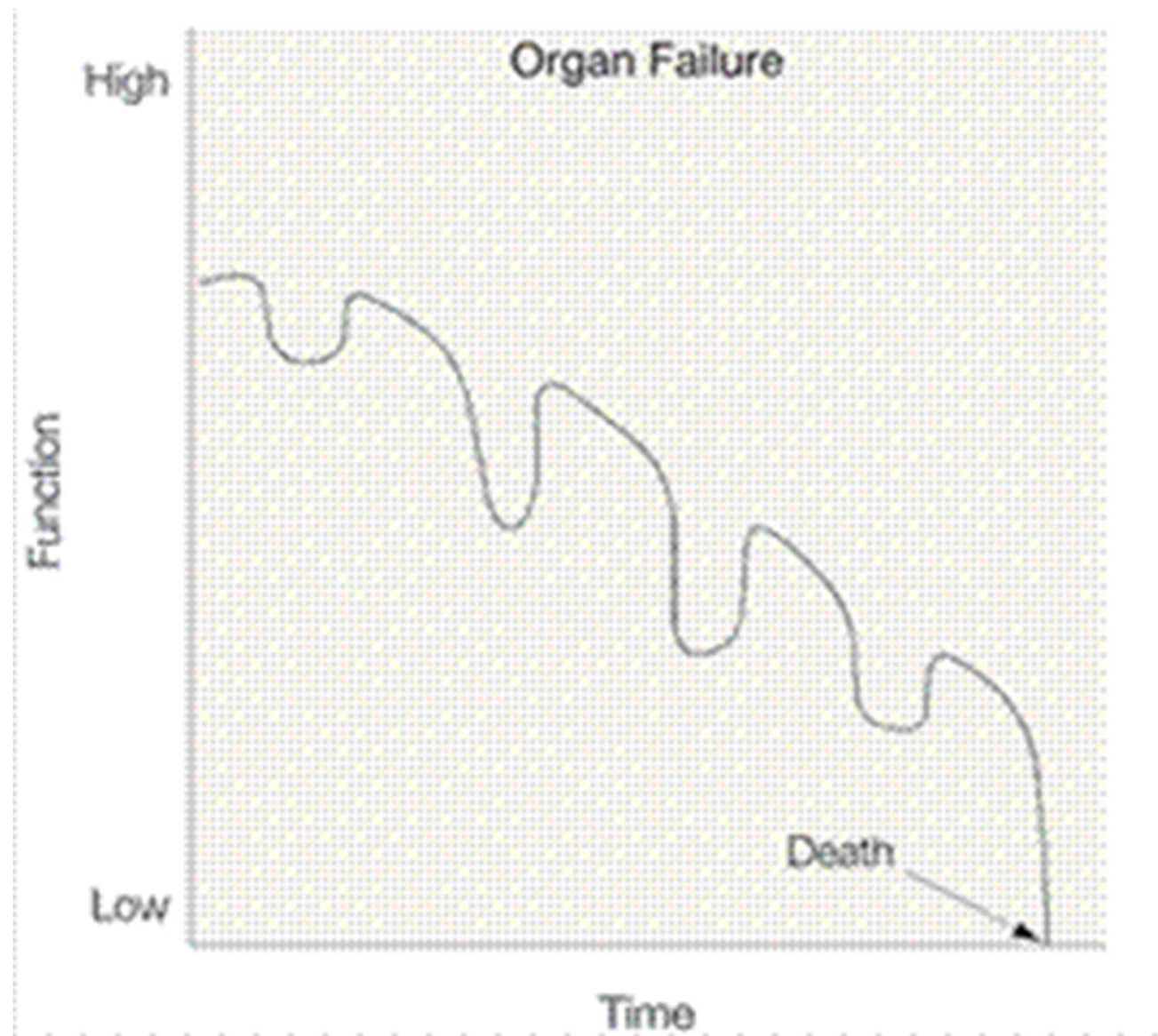
Lunney, J. R., Lynn, J., Foley, D. J., Lipson, S., & Guralnik, J. M. (2003). Patterns of functional decline at the end of life. *Jama*, 289(18), 2387-2392.

<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/196538>

Hem passat d'una vida curta i mort ràpida,
A una vida llarga i mort lenta

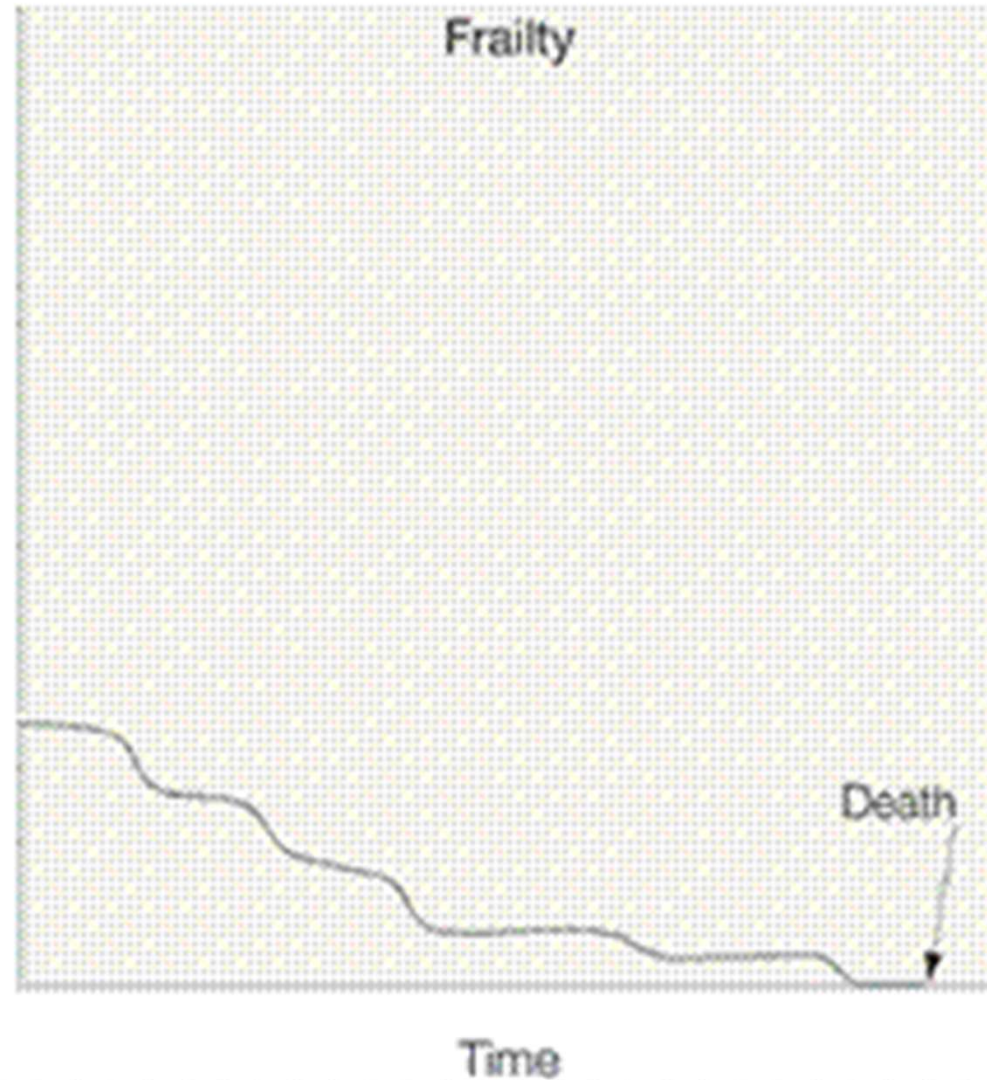
Lunney, J. R., Lynn, J., Foley, D. J., Lipson, S., & Guralnik, J. M. (2003). Patterns of functional decline at the end of life. *Jama*, 289(18), 2387-2392.

<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/196538>

Hem passat d'una vida curta i mort ràpida,
a una vida llarga i mort lenta.
Costa més reconèixer el context de final de vida:
the vanishing line

Lunney, J. R., Lynn, J., Foley, D. J., Lipson, S., & Guralnik, J. M. (2003). Patterns of functional decline at the end of life. *Jama*, 289(18), 2387-2392.

<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/196538>

The vanishing line...

- Vida més llarga i pitjor salut
- Malalties més llargues i mort més lenta
- Envelliment més prolongat i augment de malalties degeneratives

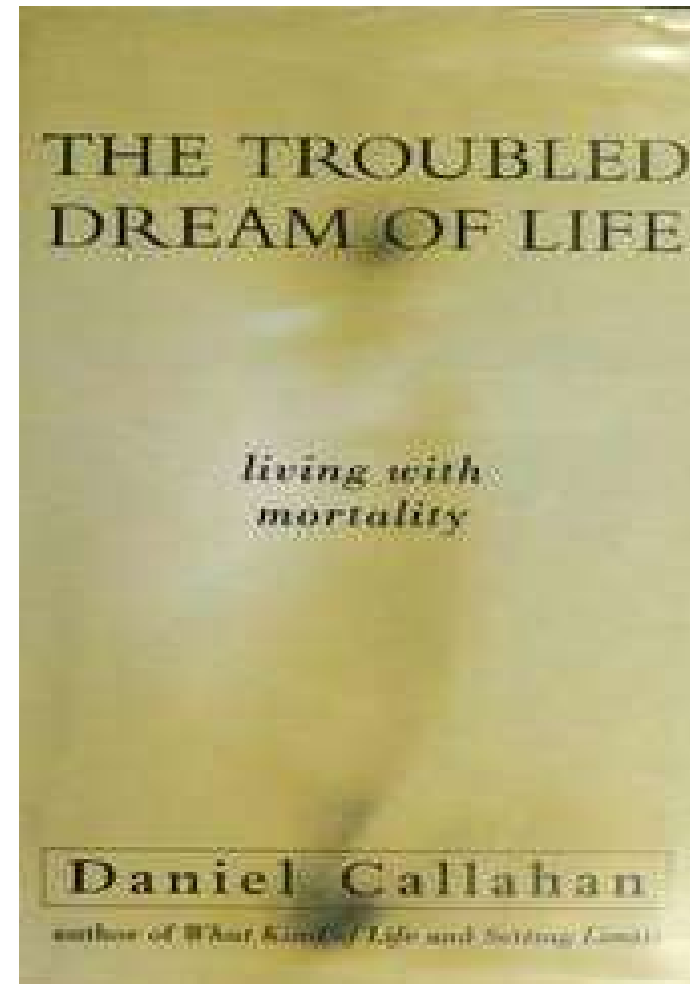
«Hi ha una pèrdua de la familiaritat i la senzillesa que va marcar la mort anterior, una mort que era acceptada amb certa resignació i tranquil·litat; una mort que, en l'era de malalties infeccioses, arribava ràpida.

Ara mai hi ha simplicitat en la mort; avui dia, la mort, que transcorre en la seva major part en institucions, sol requerir una decisió específica per sus

pendre un tractament mèdic. I aquesta mort ens aterroritza cada vegada més tot i que totes les possibilitats que tenim per a la seva gestió.

L'increment de la incertesa i de la capacitat de gestió només han augmentat la por »

D. Callahan, *The Trouble Dream of Life: In Search of a Peaceful Death*”

La “desculturització de la mort” dificulta el final de vida

- S'ha allunyat la mort de la Societat
- Les decisions en final de vida són més complexes
- S'ha allunyat el dol de la Societat

CONVERSES DIFÍCIL
—
DECISIONS DIFÍCILS

Advance Care Planning

Living Will

La mort es viu malament si...

-
- La mort no és acceptada
 - Els qui cuiden no están formats en manejar les reaccions emocionals pròpies
 - La mort es deixa a allò irracional, la por, a la soletat en una societat on no es sap morir

“El sol i la mort
no es poden
mirar fixament”

La Rochefoucauld

MONTSE ESQUERDA

HABLAR
DE LA
MUERTE
PARA
VIVIR Y
MORIR
MEJOR

*Cómo evitar
dolor y sufrimiento
añadido al final
de la vida*

alienta
EDITORIAL

Institut Borja de
Bioètica

UNIVERSITAT RAMON LLULL